

יודעי שמך

לימוד הדף היומי
נדריים פרק ראשון

שאלון סיכום בסגנון אמריקאי
שאלות ותשובות רגילות לסיכום תמציתי

ללומדי הדף היומי בכל אתר ואתר!

בשעה טובה ובסייעתא דשמיא גדולה זכינו להוציא לאור חוברת זו.

זיכנו הקב"ה להיות שייכים לרעיון גדול ומבורך, שהולך ומופץ בקרב לומדי התורה בכלל, ובקרב לומדי הדף היומי בפרט.

כפי שהנכם יכולים לראות, השאלות מאפשרות ללומדים חזרה קצרה ותמציתית על עיקרי העניינים שנלמדו, והשאלות בסגנון אמריקאי מוסיפות נדבך של שעשוע והנאה.

השאלות מסייעות לחזרה על הלימוד היומי בצורה תמציתית, וכן מאפשרות לימוד וחזרה על מס' דפים בקצב מהיר.

ברוך ה', שמיום ליום הביקוש לחוברות גדל, והלומדים רואים ברכה רבה בלימודם.

בחוברת זו על פרק ראשון ממסכת נדרים, ניתן למצוא תמצית של מגוון הנושאים הרחב שבפרק זה בדרך קצרה של שאלות ותשובות.

וזאת למודעי, הנדפס על הגליון מסכת נדרים בשם רש"י איננו מרש"י עצמו, ולכן לעיתים פירשנו את הסוגיא על פי שאר המפרשים, על מנת לסייע להבנת הפשט בדרך הקלה והבהירה ביותר.

**בברכת 'חילכם לאורייתא'
'יודעי שמך'**

ארגון 'יודעי שמך'

כתובת למשלוח הערות והארות: 'יודעי שמך', ת.ד. 584, אופקים
טלפון: 03-6181118, פקס 03-9922464-1538

חוברת זו מוקדשת

לעילוי נשמת

**אברהם בן עזיזיה ממון ז"ל
שמחה בת עזיזיה ממון ז"ל**

הונצח ע"י המשפחה

מסכת נדרים פרק ראשון

דף ב

שאלות

1. האם דינים של כינויי נדרים הוא שווה לדין הנדרים? (משנה)

- כל כינויי הנדרים כנדרים.
- דווקא נדרים התחדשו, וכינויים לא.
- ר' עקיבא היה חוכך בזה להחמיר.
- תשובות א' וב' הן מחלוקת ר' עקיבא וחכמים במשנה.

2. מדוע המשנה בנזיר לא מפרטת את דין הכינויים לכל הענינים ואילו משנתנו בנדרים מפרטת?

- אין סדר למשנה.
- אידי דאוושי להו פריש לכולהו.
- משום שנדר ושבועה כתובים לגבי הדדי תני תרתין, וכיון שתני תרתין תני כולהו.
- כיון שנזיר נלמד מנדרים בהיקש, וכתב במלמד ולא בלמד.

3. כיצד יתכן שהמשנה פותחת בכינויים ומפרשת ידות' האומר לחבירו מודרני מימך'?

- דין 'האומר לחבירו מודרני מימך' הוא לא ידות אלא כינויים.
- המשנה 'חסורי מחסרא' וכך יש לומר: 'כל כינויי נדרים כנדרים וידות נדרים כנדרים'.
- המשנה הולכת בשיטת ר' שמעון שמדמה ידות לכינויים.
- אידי דאיירי בנזירות פירש מילי דנזירות.

4. האם דרכה של המשנה לפרש את הדין שפתחה בו או את הדין השני ש'סלקא מיניה'?

(למסקנה ג.)

- אין כלל בדבר. 'זימנין מפרש ההוא דפתח ברישא וזימנין ההוא דסלק מיניה ברישא'.
- לעולם מפרשת את הדין שפתחה בו.
- משניות בסדר נשים – מפרשות ההוא דפתח ביה, ובנזיקין ההוא דסליק מיניה..
- סתם מתני' מפרשת ההוא דפתח ביה, ומשניות אליבא ר' יהודה מפרשת ההוא דסליק מיניה.

תשובות

1-א, 2-ג, 3-ב, 4-א.

דף ג

שאלות

1. מדוע התנא של משנתנו פתח לבאר דין ידות ולא פתח בביאור דין כינויים?

- ללישנא א' – אין כלל בדבר, וללישנא ב' – כיון שידות נלמדות מדרשא. (וחביב).
- כיון שכינויין הם דין דרבנן, ו'ידות' הוא דין דאורייתא.
- ללישנא א' – 'אידי דמתהפכי להו' נקט לה הכי, וללישנא ב' – כך שנאה רבי.
- כיון שכינויים לא שכיחי וידות שכיחי.

2. מהו המקור לכך ש'ידות נדרים כנדרים'? (ראה גם בעמוד ב')

- אין מקור לכך אלא זוהי סברא, 'מכדי לנדור נתכון, אע"ג דלא סיים למילתיה'.
- זהו דין תורה בנזירות 'נזיר להזיר' וילפינן בהיקש מנזירות לנדרים.
- זהו דין תורה, לחד תנא מ'לנדור נדר' ולחד תנא מ'כל היוצא מפיו יעשה'.
- תשובות ב' וג' נזכרות בגמרא.

3. אילו דינים נלמדו בהיקש נזירות לנדרים?

- מה נזירות עשה בה ידות נזירות כנזירות, אף נדרים כעשה בהם ידות נדרים כנדרים.
- מה נדרים עובר בבל יחל ובל תאחר, אף נזירות עובר בבל יחל ובל תאחר.
- מה נדרים האב מפר נדרי בתו ובעל מפר נדרי אשתו, אף נזירות האב מפר ובעל מפר.
- כל התשובות נכונות.

4. באיזה אופן שייך 'בל יחל' בנדרים ובאיזה אופן שייך 'בל יחל' בנזירות?

- בנדרים לא שייך 'בל יחל', ובנזירות בכל אופן שעובר על נזירותו, עובר גם על 'בל יחל'.
- 'בל יחל' לא מדובר כלל בנדרים ונזירות, אלא בקרבנות.
- בנדרים שייך 'בל יחל' כגון שאמר ככר זו אוכל ולא אכלה, ובנזירות כבתשובה א'.
- איבעיא דלא איפשיטא בגמרא

תשובות

1-א, 2-ג, 3-ב, 4-ג

דף ד

שאלות

1. באיזה אופן יתכן 'בל תאחר' לגבי נזירות?

- כשנזיר והוא בבית הקברות, שמאחר נזירות טהרה.
- עובר ב'בל תאחר' תגלחתו.
- עובר בבל תאחר קרבנותיו.
- כל התשובות מוזכרות בגמרא.

2. מדוע אין ללמוד 'בל תאחר' קרבנות נזיר מהלימוד מ'דרש ידרשנו' לגבי חטאות ואשמות?

- כיון שנזיר לא מקריב חטאת ואשם. אלא עולה.
- כיון שסד"א שנזיר הוא חידוש שחידשה תורה ואין ללמוד משאר קרבנות.
- דילמא נזיר שאני, הואיל וריבתה בו תורה מצוות הרבה.
- סד"א שאין ללמוד משאר קרבנות כיון שנזיר שייך גם בטהרה וגם בטומאה.

3. מהו החידוש שחידשה תורה בנזיר?

- שאי אפשר להתפיס חטאת נזיר בנדר.
- שאם אמר הריני נזיר אפילו מן החרצן הרי הוא נזיר לכל.
- שאם גילח על אחת משלשתן (מהקרבנות) – יצא.
- כל התשובות נזכרות בגמרא (תשובה ב' נדחית).

4. האב מפר נזירות בתו והבעל מפר נזירות אשתו, מניין? ומדוע אין ללמוד במה מצינו מנדריים?

- בהיקש מנדריים, ולא ב'מה מצינו' כיון שסד"א כיון שלנזירות יש קיצותא – ימתין ולא יעבור.
- נלמד מגזירה שווה, 'הפרה הפרה' מנדר, ואין אדם מתיר נדר אלא א"כ קיבל מסיני.
- רבנן תיקנו הפרה ע"י האב וע"י הבעל, ואין ללמוד מנדריים כיון שאין לך בו אלא חידושו.
- הלכה למשה מסיני שהאב והבעל מפר, ואין ללמוד מנדריים שהרי קיבלנו מסיני.

תשובות

1-ד, 2-ב, 3-ד, 4-א

דף ה

שאלות

1. האומר לחבירו 'מודרני הימך' האם שניהם נאסרים זה בזה?

- לר' יוסי בר חנינא שניהם נאסרים.
- לר' יוסי בר חנינא הוא אסור וחבירו מותר.
- זוהי מחלוקת תנאים במשנה.
- תשובות א' וב' נזכרות בגמרא.

2. למסקנה מהו ביאור דברי שמואל 'עד שיאמר שאני אוכל לך שאני טועם לך'?

- לא התבארו דברי שמואל ונשאר בקשיא.
- שאם אמר 'מודרני מימך' ולא סיים 'שלא אוכל', לא נאסר כיון שהו"ל ידים שאינן מוכיחות.
- שאם לא סיים 'שלא אוכל לך' הרי הוא מודר הנאה מחבירו ואסור בכל.
- שאם לא סיים 'שלא אוכל לך' גם חבירו אסור ולא רק הוא.

3. גופו של גט לחכמים הוא 'הרי את מותרת לכל אדם', מהו גופו של גט לר"י ובאיזו סברא חלק?

- 'ודין דיהוי לכי מינאי ספר תרוכין ואגרת שיבוקין...' כיון שידים שאינן מוכיחות לא הוין ידים.
- 'אין לי חלק בך ובנכסייך ובפירותיהם' כיון שהאומר אי אפשי בתקנת חכמים אין שומעים לו.
- 'הרי את מותרת לכל אדם מלבד הכהנים' כדי שלא יבוא כהן ויטעה בדבריו.
- תשובות א' וב' הן מחלוקת בגמרא.

4. ידים שאינן מוכיחות האם הווין ידים, ומה המקור לכך?

- אבי רבא שניהם סוברים שהווין ידים שנא' נזיר להזיר' מה נזירות בהפלאה אף ידות בהפלאה.
- לאבבי הווין ידים ולרבא לא הווין ידים עפ"י הכתוב בתשובה א'.
- לענין גט וקידושין הווין ידים, ולענין נדרים וקרבנות לא הווין ידים.
- בדיני ממונות הווין ידים ובאיסורים לא הווין ידים.

תשובות:

1-ד, 2-ב, 3-א, 4-ב.

דף 1

שאלות

1. כיצד מבאר אביו את הברייתא ש'הרי זה עלי דווקא הוי קרבן וללא 'עלי לא חל?
 - א. מכח ברייתא זו חזר בו אביו והודה לרבא שידיים שאינן מוכיחות לא הוויין ידיים .
 - ב. אביו מבאר למסקנה שאם לא אמר 'עלי' – שמא הרי הוא הקדש ואסור גם על חבירו
 - ג. אביו טוען שברייתא זו משבשתא היא, ולא נשנתה בבי ר' חייא ור' אושעיא
 - ד. מודה אביו שלענין קרבן ידיים שאינן מוכיחות לא הוויין ידיים

2. דעת אביו שידיים שאינן מוכיחות הוויין ידיים' האם אביו סובר שר' יהודה מודה לכך?

- א. ר' יהודה חולק על כך וסבר שידיים שאינן מוכיחות לא הוויין ידיים.
- ב. ר' יהודה מודה לכך, ורק לגבי גט סבר שלא הוויין ידיים כיון שבעינין 'כריתות'
- ג. אביו סובר שלענין גיטין וקידושין ר' יהודה מודה ולדיני ממונות פליג
- ד. בהו"א תשובה ב' ומסקנה כתשובה א'

3. באיזה אופן הוא 'יד' לענין קידושין?

- א. אין אופן שזכה, כיון שקידושין שייכים רק כשאמר לה 'הרי את מקודשת לי'
- ב. אם אמר לאשה אחת 'הרי את מקודשת לי ולחברתה אמר 'ואת'
- ג. שאמר לאשה 'מקודשת' ולא אמר 'הרי את'.
- ד. תשובות א' וב' הן מחלוקת בגמרא

4. מהם צדדי הספק בגמ' אם יש 'יד' לפאה?

- א. האם שייך יד לפאה כיון שרק שדה אחת יכולה להיעשות פאה או ששייך גם יותר מאחת
- ב. אם ההיקף מקרבנות לפיאה הוא רק לגבי 'בל תאחר' או גם לגבי ידות
- ג. אם דין פאה תלוי בדיבור או תלוי במעשה.
- ד. אם שייך ידות בממונות או רק באיסורים

תשובות

1-ב, 2-ד, 3-ב, 4-ב

דף 1

שאלות

1. באיזה אופן הוי יד לצדקה?

- א. אמר על הזוז הראשון 'הדין זוזא לצדקה', ועל הזוז השני אמר 'והדין'.
- ב. אמר 'הדין זוזא' ולא אמר 'לצדקה'.
- ג. אין נפקא מינה לשאלה זו, כיון שאין 'יד לצדקה'.
- ד. כגון דעני עבר לידו והושיט יד לכיסו להוציא מעות.

2. מהם צדדי הספק לגבי הנידון בגמרא לגבי 'יש יד להפקר'?

- א. האם בדיני ממונות שייך 'יד'.
- ב. האם הפקר הוי כצדקה, או ששאני צדקה כיון שהיא רק לעניים והפקר גם לעשירים.
- ג. האם הלכה כאביו בענין 'ידיים שאינן מוכיחות הוויין ידיים' או כרבא.
- ד. תשובות א' וב' הן מחלוקת בגמרא.

3. באיזה לשון נחלקו במשנה ר' עקיבא וחכמים לגבי 'מנודה אני לך'?

- א. ב'נדינא מינך' לכו"ע אסור, ב'משמתנא מינך' לכו"ע מותר, ונחלקו בלשון 'מנודה'
- ב. ב'משמתנא' נחלקו שלר"ע אסור כיון ששוי נפשיה כמשומת, ולרבנן שרי
- ג. לא בא ר' עקיבא אלא לפרש את דברי חכמים.
- ד. תשובות א' וב' הן מחלוקת בגמרא

4. השומע הזכרת השם מפי חבירו, מה יעשה? ומה דינו אם לא יעשה?

- א. צריך לנדותו, ואם לא נידהו, הוא עצמו יהיה בנידוי.
- ב. צריך להגלותו, ואם לא הגלהו, הוא עצמו יהיה בגלות.
- ג. צריך לגלות אוחזו של רבו, ואם לא גילה – עובר בעשה.
- ד. ישים ידו על אזניו, כדין השומע מחבירו דבר שאינו הגון, ואם לא – יתחרש ח"ו.

תשובות:

1-א, 2-ב, 3-ד, 4-א

דף ח

שאלות

1. האומר 'אשכים ואשנה פרק זה' – האם הנדר חל? ומדוע?

- כן. כיון שיכול לפטור עצמו בק"ש שחרית וערבית, נמצא שאין הוא 'מושבע ועומד' על פרק זה.
- לא. כיון שהוא מושבע ועעומד מהר סיני ואין שבועה חלה על שבועה.
- אין נפקא מינה לשאלה זו, כיון שבכל אופן מצווה ללמוד בכל כוחו.
- איבעיא דלא איפשיטא בגמרא.

2. מי שנידוהו בחלום, מה יעשה?

- אין עליו לעשות דבר, כיון שאין חלום בלא דברים בטלים.
- יכנס עשרה אנשים לומדי גמרא שיתירו את נידויו..
- יעשה תענית חלום.
- ילך אצל מי שנידוהו, ויבקש שיתיר לו.

3. האם הבעל יכול להיעשות שליח חרטת אשתו?

- אם מכונסים שלושה מומחים. – יכול.
- לא, כיון שאי אפשר ליעשות שליח על חרטת נדר, כיון שהנדר חייב להיות בשעת ההתרה.
- לא, כיון שחוששים שמא יוסיף על חרטת אשתו כיון שקשים עליו נדריה.
- אם לא עברו ג' ימים מיום שמעו, יכול להתיר.

4. בפסוק 'זרחח לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא' – האם מדובר על שמש בעוה"ד או בעוה"ב?

- בעולם הזה, ומכאן יש ללמוד ש'חירגא דיומא מסי'.
- בעולם הבא, שהשמש זורחת לצדיקים ולרשעים, הצדיקים מתרפאים בה, והרשעים נידונים בה.
- זה אחד מחמש המקראות שאין להם הכרע.
- תשובות א' וב' הן מחלוקת בגמרא.

תשובות

א-1, ב-2, ג-3, ד-4

דף ט

שאלות

1. האומר 'כנדרי רשעים' באיזה אופן הדין הוא ש'נדר בנזיר קרבן ושבועה'?(למסקנה)

- כאשר אומר 'כנדרי רשעים' בלבד, כלשון המשנה, ולא הוסיף דבר.
- כאשר אומר 'כנדרי רשעים' והוסיף 'הריני עלי והימנו' שלא אוכל – ונזיר עובר לפניו.
- כיון שהסתמך על מנהג הרשעים – לא אמר כלום, ואין דבריו חלים.
- אין משמעות לדבריו, כיון שאין הרשעים מקבלים עליהם נדר קרבן ושבועה.

2. מהו החידוש של המשנה בכך ש'הימנו שלא אוכל' נדר בנזיר קרבן ושבועה?

- אין חידוש בדבר, ואגב הרישא נשנתה הסיפא.
- קמ"ל שאע"פ שלא הוציא שבועה מפיו, כיון שאמר 'כנדרי רשעים' ה"ז לשון שבועה.
- קמ"ל שידות נדרים כנדרים.
- קמ"ל המשנה שאע"פ שהסתמך על מנהג הרשעים – ה"ז לשון שבועה.

3. מהו החילוק בין נדר לנדבה לפי ר' מאיר, שסבר שטוב שלא לנדוד כל עיקר, אבל נדבה טוב לנדוב?

- בנדר יש חשש תקלה ב'בל תאחר', ובנדבה יכול להקדיש סמוך לעזרה כהלל הזקן, ול"ש תקלה.
- כיון שנדר זהו איסור דאורייתא, ולגבי נדבה זהו איסור דרבנן.
- כיון שנדר הוא קרבן עולה, ונדבה היא קרבן שלמים נאכל לבעלים..
- תשובות א' וב' הן מחלוקת בגמרא.

4. מדוע שמעון הצדיק לא היה אוכל מקרבן אשם נזיר טמא?

- כיון שלא היה אוכל מקרבנות שהוקרבו בגלל חטא..
- כיון שקרבן אשם נאכל רק לכהנים, ושמעון הצדיק לא היה כהן.
- כיון שכשהנזירים נטמאים ורבים ימי הנזירות – מתחרטים בהם ונמצא שהביאו חולין בעזרה.
- כיון שלא היה אוכל מסעודות רשות אלא סעודות של מצוה.

תשובות

א-1, ב-2, ג-3, ד-4

דף י

שאלות

1. מדוע לר' יהודה אין חשש תקלה בנזירות נדבה?

- א. כיון שלר' יהודה דבר שאין מתכון אסור, לא חוששים שיאכל ללא כוונה.
- ב. כיון שנוזרים כדי לזכות להקריב חטאת, ולכוונה זו נקרא נדבה.
- ג. כיון שלר' יהודה – אין נזירות אלא ליום אחד, וביום אחד אין חשש תקלה.
- ד. תשובות א' וב' נזכרות בגמרא.

2. מדוע לר' שמעון חסידים הראשונים לא היו מתנדבים נזירות?

- א. כיון שחששו שמא יכשלו ויאכלו דבר האסור להם.
- ב. כיון שסברו כר' מאיר ש'טוב מזה ומזה שאינו נודר ואינו נודב כל עיקר'.
- ג. כדי שלא יקראו חוטאים שנאמר 'וכפר עליו מאשר חטא על הנפש'.
- ד. כיון שסבר שלא היתה חסידותם אלא בתפילתם ולא במעשיהם.

3. מהם כינויים ומהו הטעם לכך שכינויים היו כנדרים?

- א. כינויים הם לשונות שבדו להם חכמים להיות נודר בו.
- ב. כינויים הם לשון של האומות.
- ג. כינויים הם מילים שדומות למילה 'קרבן'.
- ד. תשובות א' וב' הן מחלוקת ר' יוחנן וריש לקיש בגמרא.

4. במה נחלקו ב"ש וב"ה לגבי כינויי כינויין, שלב"ה מותר, ולב"ש אסור?

- א. לבית שמאי כינויים הם לשון האומות, ולב"ה כינויים הם לשון שחכמים בדו.
- ב. לב"ש האומות משתעי ג"כ בלשונות הללו של כינויי כינויים, ולב"ה לא משתעי בהן.
- ג. לב"ש גזרו כינויי כינויים אטו כינויין, ולב"ה לא גזרו.
- ד. כל התשובות נזכרות בגמ'. (תשובה א' בהו"א ונדחית)

תשובות

1-ב, 2-ג, 3-ד, 4-ד

דף יא

שאלות

1. מהו פירוש האמירה 'לחולין לא אוכל לך', ומדוע ר' מאיר חולק ומתיר ומשנתנו לא כר"מ?

- א. מה שאוכל לך יהיה חולין, ור' מאיר סבר שמותר כיון שלא הוי ככינויי נדריים.
- ב. לא חולין יהיה מה שאוכל לך אלא קרבן, ור"מ חולק על 'מכלל לאו אתה שומע הן'.
- ג. שלא אוכל לך בימי חול, ור"מ מתיר כיון שסבר שאם לא אסר גם השבתות לא אמר כלום.
- ד. לא התפרש בגמרא מהו פירוש הלשון, ומהו טעמו של ר"מ, ונשאר בתיקו.

2. לר' יהודה - מה הדין של האומר 'כירושלים'?

- א. לא אמר כלום, עד שידור בדבר הקרב בירושלים.
- ב. הרי זה אסור.
- ג. אם הוא מבני ירושלים הרי זה אסור, ומשאר מקומות מותר.
- ד. תשובות א' וב' הן 'תרי תנאי אליבא דר' יהודה'.

3. מדוע 'האומר לקרבן לא אוכל לך' אסור לפי ר"מ, והרי חולק על 'מכלל לאו אתה שומע הן'?

- א. תרי תנאי אליבא דר' מאיר, תנא זה סבר שר"מ אינו חולק על 'מכלל...!'
- ב. ר' אבא מבאר שנעשה כאומר 'כקרבן יהא ולפיכך לא אוכל לך'.
- ג. מודה ר' מאיר שאומרים 'מכלל...' אם שנה בדיבורו כגון זה.
- ד. כך קיבל ר"מ מרבו, ואע"פ שלא התבאר טעם הדבר.

4. באיזה אופן פשוט שמותר ב'הרי עלי כבשר זבחי שלמים לאחר זריקת דמים'?

- א. כאשר אומר את הלשון הזו כמות שהיא.
- ב. במנחים לפניו ב' חתיכות. אחת של היתר ואחת של שלמים לאחר זריקת דם ואמר 'זה כזה'.
- ג. בכל אופן איבעיא לן, ואין אופן שבו פשוט שמותר..
- ד. בכהן שנדר – פשוט שמותר, ובישראל איבעיא לן.

תשובות

1-ב, 2-ד, 3-ב, 4-א

דף יב

שאלות

1. 'הרי עלי כבשר זבחי שלמים לאחר זריקת דמים', באיזה אופן איבעיא לן?

- כאשר אומר לשון זו: 'הרי עלי כבשר זבחי שלמים לאחר זריקת דמים'.
- כאשר מונח לפניו בשר שלמים לאחר זריקת דמים ובשר היתר ואמור 'זה כזה'.
- נזיר שנמצא בבית המקדש, והקריב עולתו ולא הקריב שלמיו, כיצד יעשה.
- תשובות א' וב' נכונות.

2. מה הנידון בענין 'הרי עלי כבשר זבחי שלמים לאחר זריקת דמים'?

- האם אמרינן בעיקרו של נדר מתפיס או בדהשתא מתפיס.
- האם אמרינן ידים שאינן מוכיחות הוויין ידים.
- האם שייך לאסור בדבר האסור ולא בדבר הנדור.
- האם רבנן תיקנו נדר באופן זה כדי שלא יבואו לזלזל.

3. מדוע המשנה נקטה 'נותר' ולא נקטה 'בשר עולה'?

- מתני' אליבא דר' יהודה שכל נותר הרי הוא כעולה.
- לא מיבעיא עולה שהרי בקרבן מתפיס, אלא אפ' כנוותר שסד"א שהוי כדבר האסור ולא.
- מתני' חסורי מחסרה והכי קתני 'נותר או בשר של עולה'.
- מילתא אגב אורחא קמ"ל שאין נותר בעולה.

4. מהי 'חלת אהרן ותרומתו', על איזו תרומה מדובר?

- על תרומת הלשכה.
- על תרומת לחמי תודה לפני זריקת הדם שהפריש בלישה.
- תרומת הדשן..
- תשובות א' וב' נזכרות בגמרא.

תשובות

1-ב, 2-א, 3-ב, 4-ד

דף יג

שאלות

1. באיזו סברא נחלקו ר' יעקב ור' יהודה אם האומר 'הרי עלי כבכור' מותר או אסור?

- נחלקו אם ידים שאינן מוכיחות הוויין ידים.
- נחלקו אם אומרים 'בעיקר הנדר מתפיס' או 'בדהשתא מתפיס'.
- נחלקו אם שייך לנדור בככור כדבר הנדור, או שאין לנדור בו כדין דבר האסור.
- בהוא אמינא תשובה ב' ובמסקנה תשובה ג'.

2. האומר 'קרבן עולה מנחה שלמים' ולא הוסיף 'כ' (כקרבן, כעולה) מה דינו?

- מותר.
- אסור.
- מחלוקת ר' יהודה וחכמים במשנה.
- אם הוא כהן- נאסר בכך, וישראל מותר.

3. מדוע חכמים מודים לר' יהודה שהאומר 'הא קרבן שלא אוכל לך' (2 מילים)- מותר?

- בשתי מילים הוא כנודר בחיי הקרבן ולא אמר כלום.
- כיון שלא שייך איסור באומר 2 מילים אלא באחת.
- כיון שחכמים תיקנו להתיר את הנדר כדי שלא יכשל בהוצאת שם ה' לשוא.
- כיון שיש מקרים שלכולי עלמא אמרינן 'מכלל לאו אתה שומע הן'.

4. מדוע האומר 'קונם פי המדבר עימך' - אסור והרי אין הנדרים חלים בדבר שאין בו ממש?

- מכאן מוכח שהנדרים כשבועות, וחלים גם בדבר שאין בו ממש.
- נעשה כאומר שהפה עצמו יאסר לאותו דיבור, והפה שנאסר יש בו ממש.
- כיון שהשתמש בלשון 'קונם' הרי הוא כינוי נדרים וחל גם על דבר שאין בו ממש.
- חכמים תיקנו לאסור באופן זה כדי שלא יבואו לזלזל בנדרים.

תשובות

1-ב, 2-ג, 3-א, 4-ב

מסכת נדרים פרק ראשון

שאלות ותשובות בסגנון רגיל

דף ב

שאלות

1. באר את שלשת הדרכים של נדרי איסור: עיקר הנדר, כינוי נדר, וידות נדרים? ומה דינם?
2. מדוע המשנה כאן בנדרים מפרטת דין כינויים בענינים נוספים, ואילו המשנה במסכת נזיר לא מפרטת?
3. איך יתכן שהמשנה פתחה 'כינויי נדרים' והיא מפרשת את דין 'ידות נדרים'?

תשובות

1. עיקר הנדר הוא שאומר דבר זה אסור עלי כקרבן, כינוי נדר הוא שכינה לקרבן בלשונות אחרים, כגון שאמר 'קונח עלי ככר זה' ולא 'קרבן עלי ככר זה', וידות נדרים – הוא כגון שלא מפרש ממש הנדר ולא מזכיר שם קרבן (רש"י) ובר"ן שמתחיל במקצת דיבורו של נדר אלא שאי גומר אותו גומר אותו מבואר במשנה שנדרים, כינויים, וידות כולם חלים כנדרים
2. המשנה כאן התחילה מנדר, והוסיפה כינוי שבועה כיון שנדר ושבועה כתובים בתורה בסמיכות, וכיון ששנתה את שניהם – תני כולהו
3. המשנה פתחה בדין כינויים, אבל 'חסורי מחסרא', ויש להוסיף 'כינויי נדרים כנדרים וידות נדרים כנדרים', ופתחה לבאר ידות 'דסליק מיניה' ולא את כינויים שפתח בהם, ואין כלל בדבר, ולא יבע"א כיו שידות בא מדרשה חביב על התנא לפתוח בו.

דף ג

שאלות

1. מהו המקור לכך שידות נדרים כנדרים? (3)
2. מה נלמד מההיקש של נזירות לנדרים? (3)
3. באיזה אופן שייך 'בל יחל' בנדרים ובנזירות?
4. באיזה אופן שייך 'בל תאחר' בנזירות? (ג--ד).

תשובות

1. א. למ"ד לא דיברה תורה בלשון בני אדם – למדנו מ'לנדור נדר', ב. למ"ד 'דיברה תורה בלשון בנ"א נלמד בהיקש מנזירות (ושם נלמד מ'נזיר להזיר') ג. במערבא אמרי שיש תנא שלמד מ'לנדור נדר', ויש תנא שלמד מ'כל היוצא מפיו יעשה'
 2. א. שכשם שידות נזירות כנזירות כך 'ידות נדרים כנדרים' ב. כשם שהאב מפר נדרי בתו והבעל מפר נדרי אשתו כך האב מפר נזירות בתו ובעל מפר נזירות אשתו ג. מה נדרים עובר בכל יחל ובל תאחר אף נזירות עובר בכל יחל ובל תאחר
 3. בנדרים כגון שאמר 'ככר זו אוכל' ולא אכלה, בנזירות בכל פעם שעובר בכל יאכל או בכל ישתה עובר נמי ב'בל יחל'
 4. בביאור בל תאחר בנזירות ביארו בגמ' כמה דרכים:
- לרבא: באומר לא איפטר מהעולם עד שאהא נזיר, לרב אחא בר יעקב: כגון שנדר והוא בבית הקברות עובר ב'בל תאחר' של נזירות טהרה, לרב אחא בריה דרב איקא עובר בכל תאחר תגלחתו, ולמר זוטרא בריה דרב מרי עובר משום בל תאחר קרבנותיו.

דף ד

שאלות

1. באלו אופנים שייך 'בל תאחר בנזירות'? (3) (ג--ד.ת.)
2. מדוע לומדים 'בל תאחר' דקרבנות נזיר מהיקש ולא מ'דרש ידרשנו' שמרבה חטאות ואשמות?
3. מהו החידוש שחידשה תורה בנזיר?(למסקנה)
4. מדוע יש צורך בהיקש ללמד שהאב מיפר נזירות בתו, ולא למדו דבר זה מנדרים ב'מה מצינו'?
5. האומר לחבירו 'מודרני מימך', באיזה אופן אסור לאכול הימנו? ומדוע?

תשובות

1. לרבא באומר 'לא איפטר מהעולם עד שאהא נזיר', לרב אחא בר יעקב כגון שנזר והוא בבית הקברות, שמאחר נזירות טהרה, לרב אחא בריה דרב איקא עובר בבל תאחר תגלחתו, ולמר זוטרא בריה דרב מרי עובר משום בל תאחר קרבנותיו
2. כיון שסד"א שנזירות חידוש הוא שחידשה תורה ואינו בכלל שאר חטאות ואשמות
3. שאם גילח על אחד מכל קרבנות הנזירות יצא.. ולדעה אחת שאם נזר עצמו מחרצן הוא נזיר לכל שאר דיני נזירות, ולא יבעית אימא חידוש הוא מה שאי אפשר להתפיס בנדר חטאת נזירות, אע"פ שאינו בא לכפרה
4. כיון שלנזירות יש קיצותא (קצבה) סד"א שימתין עד שיעבור הזמן, ולא יפר.
5. שמואל אמר שדווקא אם סיים 'מודרני ממך שלא אוכל לך' נאסר, ולמסקנה (דף ה.) הטעם הוא שללא הוספה זו הוא ימים שאינן מוכיחות שלא הוא ימים

דף ה

שאלות

1. מהו למסקנה הביאור לדברי שמואל 'בכולן עד שיאמר לא אוכל לך'? ומה טעמו?
2. מהו גופו של גט לרבנן ולר' יהודה ובאיזו סברא נחלקו?
3. מה הדין לאביי ורבא בידיים שאינן מוכיחות, ומה המקור לכך?
4. כיצד מבארים אביי ורבא את מחלוקת רבנן ור"י לגבי ידיים שאינן מוכיחות?

תשובות

1. למסקנה אם אמר 'מודרני מימך' ולא סיים 'שלא אוכל לך', הוא ימים שאינן מוכיחות, ושמואל מעמיד משנתנו כדעת ר' יהודה שלא הוא ימים, ולא נאסר. ונדחו ב' פירושים שהועלו בהו"א: א. שאם לא סיים 'שלא אוכל לך' הרי הוא מודר כל הנאה מחבירו, ב. 'מודרני מימך' שניהם אסורים, ואם סיים 'שלא אוכל לך' הוא אסור וחבירו מותר.
2. גופו של גט לרבנן 'הרי את מותרת לכל אדם', ולר' יהודה 'דין דיהוי ליכי מינאי ספר תירוכין ואגרת שיבוקין', ונחלקו בענין ידיים שאינן מוכיחות, אי הוא ימים.
3. לאביי הוויין ידיים, ולרבא לא הוויין ידיים. ומבואר בגמ' טעמו של רבא שלומדים מהכתוב 'נזיר להזיר לה' מה נזירות בהפלאה אף ידות נזירות בהפלאה.
4. אביי (ה:): מבאר שר' יהודה דווקא לגבי גט ס"ל שלא הוויין ידיים כיון שבעינן 'כריתות', אבל בשאר דיני תורה מודה שהוויין ידיים. ורבא מבאר שרבנן דווקא לגבי גט ס"ל שהוויין ידיים כיון שאין אדם מגרש את אשת חבירו, אבל בשאר דיני תורה – הוויין ידיים

דף 1

שאלות

1. כיצד מבאר אב"י את הברייתא ש'הרי זה עלי דווקא הוי קרבן וללא 'עלי לא חל'?
2. האם אב"י שסבר 'ידים שאינן מוכיחות הווין ידים' סבר שכל התנאים מסכימים לכך?
3. באיזה אופן הוי 'יד' לקידושין והאם הוי קידושין בכך?
4. באיזה אופן הוי 'יד' לפאה ומהם צדדי הספק של הגמ' אם יש יד לפאה או לא?

תשובות

1. למסקנה אב"י מבאר שאם אמר 'עלי' הוא אסור ולאחרים מותר כנדר, ואם לא אמר 'עלי' – יתכן שהוי הקדש ואסור גם לחבירו (ועי' תוס' שלא דווקא אלא לכולי עלמא אסור כהקדש)
2. למסקנה אב"י אמר את דבריו רק לפי רבנן. ור' יהודה חלק עליהם וסבר שידים שאינן מוכיחות לא הווין ידים, ובכך מיישב אב"י את הברייתא שמשמע שלא הוי ידים שהיא אליבא דר' יהודה.
3. אומר לאשה 'הרי את מקודשת לי' ולחברתה אומר 'זאת'. ונשאר בספק האם מקודשת ולא נפשט
4. אמר 'הדין אוניא ליהוי פאה' ועל השדה השניה אמר 'והדין'. והספק הוא כיון שהוקשה פאה לקרבנות, האם גם לענין ידות הוקשה, או רק לענין 'בל תאחר'?

דף 1

שאלות

1. באיזה אופן הוי יד לענין צדקה, מדוע הוי יד ומה צדדי הספק אם יש יד לצדקה?
2. מהו הנידון 'אם יש יד להפקר'?
3. באיזה אופן הוי יד לבית הכסא – ובאיזו שאלה נוספת תלוי נידון זה?
4. 'מנודה אני לך ר"ע היה חוכך בזה להחמיר', באיזה אופן מודה לחכמים ובאיזה אופן נחלקו?(2)
5. אילו שלש מסקנות ש"מ מדברי ר' אבא שרב הונא שמע אשה שהוציאה שם שמים לבטלה שמתה ושרה לה לאלתר?

תשובות

1. אמר 'הדין זוזא לצדקה' – ועל הזוז השני אמר 'והדין'. הוי יד כיון שיש להסתפק אם 'והדין' הוא צדקה גם כן, או שמא 'והדין' הוא לנפקותא בעלמא ולא סיים את דיבורו. והספק הוא אם ההיקש של צדקה לקרבנות הוא רק לענין 'בל תאחר' או גם לענין ידות
2. אם תימצי לומר יש יד לצדקה כיון שאין היקש למחצה. מחד יש לומר שהפקר הוא כצדקה, ומאידך יש לומר שצדקה שונה שהיא רק לעניים והפקר אף לעשירים.
3. כשאמר 'הדין ביתא ליהוי בית הכסא' ועל השני אמר 'והדין'. ולא ברור אם 'הדין' לבית הכסא או לתשמישא בעלמא. נידון זה שייך רק את"ל 'יש זימון לבית הכסא' שאם אין זימון מועיל לא לרב פפא ב'נדינא מינך' לכו"ע אסור, וב'משמתנא מינך' לכו"ע מותר, ונחלקו ב'מנודה אני לך'. ולרב חסדא גם ב'משמתנא מינך' סבר ר"ע להחמיר
4. ש"מ תלת: 1. השומע שם שמי מפי חבירו חייב לנדותו. 2. נידהו בפניו אין מתירין לו אלא בפניו 3. אין בין נידוי להפרה ולא כלום
5. בר"ן מבואר שבין אם התפיסו בדבר הנדור ובין אם לא התפיסו – הוי עיקר נדר האמור בתורה, וברש"י לא פירש 'איש כי ידור נדר לה' או השבע שבועה' שנשואו למסקנה, ובהו"א פירשו גם באומר 'לכשארצה אהא נזיר ויש לעיין אם הדבר תלוי במחלוקת לגבי 'חיילא עליה נזירות מאלתר' או שהגמ' חזרה בה מזה ובגמ' מבואר מדוע בעינן היקש לכך ולא ילפינן מ'דרש ידרשנו' כשאר חטאות ואשמות לקמן דף ו. חזר בו אב"י וסבר שאליבא דר"י ידים שאינן מוכיחות לא הווין ידים ומבואר בר"ן שצדדי הספק הם אם גמרינן מנדרים במה מצינו או שאני נדרים דחמירי לא ברור בסברא מאי נפק"מ בכך?

דף ח

שאלות

1. באיזה אופן שייך להישבע או לנדוד לקיים מצוה ולא אמרינן ש'מושבע ועומד מהר סיני'?
2. מי שנידוהו בחלום, מה יעשה? ומדוע? (ר"ן)
3. האם הבעל יכול להיעשות שליח לחרטת אשתו? והאם שאר אדם יכול להיעשות שליח? (ר"ן)
4. בפסוק 'וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא' האם ניתן להסיק שהשמש בעוה"ד מרפאה?

תשובות

1. רב גידל אמר רב מחדש ששייך להישבע לקיים מצוה כדי לזרז את עצמו. וכן 'האומר אשכים ואשנה פרק זה' נדר גדול נדר, כיון שיכול לפטור את עצמו בק"ש שחרית וערבית.
2. צריך עשרה בני אדם להתיר את חלומו. לכתחילה עשרה שהם 'תנו הלכתא' לומדי גמ', ואם אין – מספיק לומדי משנה, ואם אין ילך לפרשת דרכים ויתן שלום לעשרה 'דגמרי הלכתא'. בטעם הדבר כתב הר"ן כיון שאפשר שבשליחות המקום נתגדה,
3. אם מכוונסים שלשה מומחים אפשר (רש"י) והביא הר"ן שנחלקו הרמב"ם והתוס' לגבי הדין בשאר בני אדם. שלרמב"ם פשיטא לן שאדם אחר אינו נעשה שליח כיון שצריך הנודר להיות בפני המתירין, ולתוס' אדם אחר פשיטא לן שנעשה שליח, ודוקא לגבי בעל איבעיא לן כיון שמתוך שנדרי אשתו קשין עליו חיישינן שמא יוסיף בחרטתה
4. נחלקו באיזו שמש מדובר, לאביי מדובר על השמש של עולם הזה שהוא מרפאה, ולריש לקיש מדובר על השמש של עולם הבא שהיא מרפאה את הצדיקים

דף ט

שאלות

1. 'כנדרי רשעים' למסקנה באיזה אופן חל עליו נזיר וקרבן?
2. מהו החידוש של המשנה בכך ש'האומר הימנו שלא אוכל' חלה שבועה עליו?
3. מיהו התנא שמחלק בין נדר לנדבה, ומה הטעם לחלק ביניהם?
4. מדוע אין חשש תקלה בנזירות שיאכל או ישתה מן האסור לו?
5. מדוע שמעון הצדיק לא היה אוכל מקרבן אשם נזיר טמא, ומדוע אכל אשם נזיר טהור?

תשובות

1. אם אמר 'כנדרי כשרים' והוסיף את המילים: 'הריני', 'עלי' ו'הימנו שלא אוכל' הרי קיבל על עצמו נזירות קרבן ושבועה. ואמנם ש'הריני' בנזירות הוא רק כשנזיר עובר לפניו.
2. החידוש הוא שאע"פ שלא הוציא לשון של שבועה מפיו, חלה עליו שבועה.
3. ר' מאיר. בנדר יש חשש תקלה של 'בל תאחר', ובנדבה אין חשש תקלה כיון שיכול לעשות כהלל הזקן שמביאה לעזרה כשהיא חולין ומקדישה ומקריב מיד.
4. מי שנודר מתוך כוונה לשם שמים כאותו נזיר מהדרום שראה שמעון הצדיק – כל כך כוונתו רצויה שאין חשש שיבוא לידי תקלה. (ר"ן).
5. שמעון הצדיק לא היה אוכל, כיון שחשש שמא הנזיר חזר בו מנזירותו, כיון שהתרבו עליו ימי הנזירות באופן בלתי צפוי בגלל הטומאה. אבל בנזיר טהור לא שייך שיחזור בו כיון שאמד את עצמו מראש להיות נזיר.

דף י

שאלות

1. מדוע לר' יהודה אין חשש תקלה בקרבנות נדבה, ובנזירות נדבה? (לישנא ב')
2. מדוע לר' שמעון חסידים הראשונים לא היו מתנדבים נזירות? ואילו תנאים נוספים הולכים בשיטת ר"ש בכך?
3. כינוי נדרים - מהם, ומה הטעם שהם חלים כנדר? (2)
4. במה נחלקו ב"ש וב"ה לגבי כינויי כינויים?

תשובות

1. לר' יהודה אין חשש תקלה בקרבנות כיון שמביא כבשתו סמוך לעזרה וסומך עליה ומקדישה, ובנזירות אין חשש כיון שחסידים הראשונים היו מתנדבים נזירות
2. כדי שלא יקראו חוטאים, שנאמר 'וכיפר עליו מאשר חטא על הנפש'. אביי אמר ששמעון הצדיק, ר' שמעון ור' אלעזר הקפר הולכים בשיטה, ש'נזיר חוטא הוי'
3. במשנה מבואר ש'האומר (לחבירו) קונם קונח קונס - הרי אלו כינויין לקרבן'. לר' יוחנן כינויים הם לשון אומות, ולריש לקיש אלו לשונות שבדו להם חכמים להיות נודר בו
4. ב' לישנות בדבר: לישנא א' - לכו"ע כינויים הם לשון של האומות, ונחלקו שלב"ש האומות משתעי בלשונות אלו, ולב"ה האומות משתעי רק בכינויים, ללישנא ב' נחלקו אם גזרינן כינויי כינויים או כינויים. ובהו"א סברה הגמ' שפליגי אי כינויים הוי לשון שבדו להם חכמים או לשון של אומות.
5. בפ"י הרא"ש כתב שהחידוש הוא שלא חיישינן לתקלה, וכן להוציא מהסד"א שאסור כדי שלא יתרגל בנדרים. ויבוא להישבע גם על דברים אחרים. עי' ר"ן שלא דווקא נפטור בכך, אלא שחיוב 'ושננתם' אינו מפורש בתורה אלא נלמד מדרשה, ושבועה חלה על מידי דאתי מדרשה שלא מפורש בתורה ולכן צריך עשרה להתירו ששכינה עמהם, ותנו בלחוד אינם 'חשיבי כולי האי', אמנם קצת צ"ע שהרי בכל דבר שבקדושה סגי בעשרה אע"פ שלא חשיבי כולי האי, ומ"ש כאן שלא סגי בכך ובדברי הרא"ש מבואר שכוין שאמר 'כנדר רשעים' הוי כאילו הוציא שבועה מפיו לקמן בדף י. יבואר שגם ר' יהודה סובר כן ברשי' כתוב שלא שייך 'בל תאחר' בנדבה כיון ש'כל היכא דאיתא בי גזא דרחמנא איתא', ועי' הגהות מהר"ב רנשבורג שכבר הקשו האחרונים על דבריו. עי' הערה קודמת, בפ"י הרא"ש כתב שהאומר 'כנדבות הכשרים' רק אם הבהמה עומדת בעזרה - חל הנדר. ולרש"י יש להוסיף שכיון שעושה כהלל הזקן אין חשש של גיזה ועבודה ומסתמא לא יכשלו וכבר העירו הראשונים ש'לא אמרו ממש דבר אחד' שלשמעון הצדיק דווקא נזיר טמא נקרא חוטא, ולא משום שמצער עצמו אלא משום שמתחרט

דף יא

שאלות

1. מדוע דברי המשנה ש'האומר (לא) לחולין שאוכל לך אסור' לא מתישבים עם דעת ר' מאיר?
2. לדעת ר' יהודה, האם האומר 'כירושלים' הרי זה נדר? ומדוע? (ר"ן)
3. מה הקושי במשנה ש'האומר לקרבן לא אוכל לך ר"מ אסור', וכיצד מיישב זאת ר' אבא?
4. 'הרי עלי כבשר זבחי שלמים לאחר זריקת דמים', באיזה אופן הדין פשוט ומהו?

תשובות

1. כיון שטעם האיסור כאן הוא שמכלל לאו אתה שומע הן, כלומר מתוך שאמר 'לא חולין מה שאוכל לך', מסיקים 'אלא קרבן'. ר' מאיר חלק על כך. וסבר שלא אומרים 'מכלל...'
2. בדבר זה 'תרי תנאי אליבא דר' יהודה'. התנא במשנה סבר שהרי זה נדר, (והגמ' מעמידה כר' יהודה), ותנא דברייתא סבר שלר"י 'האומר כירושלים לא אמר כלום'. הר"ן מבאר שלתנא דמתני' לר"י דעתו על הקרב בירושלים, ולתנא דברייתא דעתו על עצים ואבנים ועד שידור בדבר הקרב לא נאסר.
3. קשה להבין מדוע ר' מאיר אסור, שהרי חולק על 'מכלל לאו אתה שומע הן'. ומבאר ר' אבא, שנגעשה כאומר 'לקרבן יהא ולפיכך לא אוכל לך'.
4. ב' ביאורים בדבר. לסתמא דגמ' מבארת שתנא דברייתא סבר כר"מ בחדא, ופליג עליה בחדא. בענין 'מכלל לאו אתה שומע הן' סבר כמותו שלא אמרינן, ולגבי 'לחולין לא אוכל לך' חלק על ר"מ וסבר שאין לפרש זאת כך. ורב אשי מיישב שיש לחלק בין 'לחולין' (בניקוד שבא) לבין 'לחולין' (בפתח). (עפ"י הר"ן). אם אומר בלשון הזו, פשוט שב'היתרא קמתפיס' ומותר. ואיבעיא לן באופן שמונחות לפניו שתי חתיכות ואומר 'זה כזה'.

דף יב

השאלה

'הרי עלי כבשר זבחי שלמים לאחר זריקת דמים', באיזה אופן איבעיא לן ומה הצדדים?
מדוע המשנה עסקה ב'נותר' (של עולה), ולא עסקה ב'בשר של עולה'?
'כחלת אהרן וכתרומתו מותר' – מהי 'תרומתו'? ומדוע אין לפשוט מכאן הבעיא אם 'בתר עיקרו אזלינן או בתר השתא אזלינן'?

תשובה

מדובר שמונחות לפניו חתיכה של בשר שלמים לאחר זריקת הדם וחתיכה של היתר, ומאז זה כזה. ואיבעיא לן אם 'בעיקרו קמתפיס' ואסור כלפני זריקת הדם או 'בהיתרא קמתפיס' ומותר כדין לאחר זריקת הדם.

לא מיבעיא בבשר של עולה שפשוט שהיו 'דבר הנדור' ולא הוי כ'דבר האסור', אלא החידוש הוא בנותר של עולה שיש סד"א שהיו כדבר האסור והו"ל כמתפיס בדבר האסור וקמ"ל.

בביאור 'תרומתו' בהו"א היא תרומת לחמי תודה, ויש לפשוט מכאן האיבעיא. ונדחה ומתבאר בבי' לישנות. ללישנא א' תרומתו הוא תרומת הלשכה, ואין לפשוט מכאן הבעיא כיון שבתרומת הלשכה לא שייך 'מעיקרא' ו'השתא', וללישנא ב' תרומתו היינו תרומת לחמי תודה, ואין לפשוט הבעיא כי מדובר לפני זריקת דמים, שלא שייך 'עיקרו' ו'השתא', כיון שהפריש בלישה

דף יג

שאלות

1. במה פליגי ר' יעקב ור' יהודה לגבי האומר 'הרי עלי כבכור'?
2. האם האומר 'לאימרא כאימרא' אסור? ומיהו התנא שסובר כך?
3. האומר 'קרבן עולה מנחה' ללא הקדמת 'כ' – מה הדין?
4. מה הדין באומר 'הקרבן' שאוכל לך, ומה הדין באומר 'הא קרבן שאוכל לך' ומדוע?
5. מדוע 'האומר קונם פי המדבר עימך אסור' והרי אין הנדרים חלים בדבר שאין בו ממש?

תשובות

1. בהו"א נחלקו אם אמרינן 'בעיקרו קמתפיס' או ב'היתרא קמתפיס'.. ובמסקנה המתיר סבר שבכור הוי דבר האסור ולא דבר הנדור, וצריך שינדור בדבר הנדור ולא בדבר האסור, והאוסר סבר שבכור הוי דבר נדור, שהרי שייך להקדישו.
 2. במשנה כתוב 'כאימרא' אסור ומשמע שדווקא באופן זה. ובברייתא מבואר ש'אשים' כאישים 'לאישים' אסור. והגמ' מבארת שזה אליבא דר' מאיר.
 3. זוהי מחלוקת במשנה. לר' יהודה מותר, ולחכמים אסור.
 4. האומר במילה אחת 'הקרבן' – אסור על פי התנא של משנתנו. (לר' יהודה נראה שמוותר כיון שלא אמר בלשון 'כקרבן'). האומר 'הא קרבן' בשתי מילים מותר לכולי עלמא כיון שמשמע שנדר בחיי הקרבן, ולא כלום קאמר.
 5. באומר יאסר פי לדיבורי, כלומר שנעשה כאומר שהפה יאסר לאותו דיבור, והפה שנאסר יש בו ממש.
- לרש"י נפשוט שבתר השתא, ולר"ן נפשוט שבתר מעיקרא כך משמע בפשוטות. וכן מפ"י הרא"ש שכתב שהגמ' אמרה 'דבי מאיר' כיון שהוא בר פלוגתיה דר' יהודה, ש"מ שאכן לפי המשנה יש הבדל בין 'כאימרא' ל'אימרא'